

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5, 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Posam. šte. 1 din.; letna naročnina 20 din., v zamejstvu 40 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785
Oglaš po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Fran Radešček, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II.

Vsaki družini po božjem in naravnem zakonu načeljuje njen ustanovitelj ali njegov zakoniti naslednik. Družina brez svojega poglavarja je kakor panj brez matice. In kar je družina v malem, je država v velikem.

V slovenski zgodovini je še živ spomin na naše vladarje, ki jih je tuje nasilje odstavilo in nam vsililo državne poglavarje nam sovražne miselnosti. Toda kljub vsej sovražnosti in teži tujega jarma je v slovenstvu ostalo toliko trdoživosti in moči, da smo skozi burno tisočletje prinesli v jugoslovansko skupnost svojo neokrnjeno narodno misel v zdravem jedru nekdanje naše veličine in slave.

V našem ljudstvu, ki je v veri svojih pradedov vedno našlo tolažbo in moč, je po vernosti Bogu in v zmislu četrte božje zapovedi zvestoba vladarjem čednost, ki je otopila smrtne pušice narodnih sovražnikov.

Ta čednost, ki jo nepresiljena ljubezen Slovencev do jugoslovanske države ožarja in oplaja, je danes najlepši in najdragocenejši biser v kroni kraljevine Jugoslavije.

Ljubezen Slovencev se očituje v naravni vdanosti do vladarske hiše, ki ji



je bil ustanovitelj moč iz ljudstva, preprosti kmet Karadjordje (Črni Jurij), iz slovanskega jugoslovanskega rodu.

Vse bolj pa se stopnjuje naša odkrita, pristrčna ljubezen do mladega kralja Petra II., ker vprav od njegovega mladostnega idealizma, od njegove gorečnosti za vse dobro in plemenito, od njegovega neizkvarjenega zmisla za pravico in pravičnost, od njegove jasne vedrine za široko razumevanje potreb in zahtev narodov in ljudstev Jugoslavije — neomajno trdno pričakujemo, da nam vprav ta naš mladi kralj izzori našo slovensko in jugoslovansko prihodnost tako v narodni kakor v državni skupnosti, ki bo vsem svojim narodom in državljanom enako pravična, enako dobra mati, kakor je on kralj naš — oče.

Temu našemu kralju, ki bo kmalu sprejel vladarsko žezlo v svoje roke, velikemu predstavniku velike Jugoslavije, ki nosi zlate ključke po svojem nebeškem zavetniku do neizčrpnih zakladnic uma, dlani in src Jugoslovancev — pripenjamo za njegov rojstni dan slovenski šopek rdečih nageljnov in zelenega rožmarina. Nageljni so izraz naše tople ljubezni in vdanosti, rožmarin našega upanja in zvestobe.

Naj vsemogočni Bog ohrani in vodi našega kralja Petra II. in ves njegov dom in kraljevino Jugoslavijo!

Pozdravljen „Slovenski dan“!

Pozdravljeni vsi, ki nam prinašate olja za boleče naše narodne rane in še za luč prosvete na teh doslej za slovenstvo mračnih tleh! Pozdravljeni, ki nam prinašate slovenskega duha, da poživi omrtvene ude našega narodnega telesa! Pozdravljeni, ki ste slišali, razumeli in doumeli obupni klic vpijočega kočevskega Slovence v vroči puščavi, kjer je naša beseda po dvajsetih letih narodne države še vedno pastorka!

Pozdravljeni zlasti naši narodni voditelji in visoki odličniki oblasti, peresa, duha, pljuga, kladiva in obrambe!

Pozdravljen še prav posebno naš visoki pokrovitelj, naš veliki narodni voditelj, slovenski mučenik, nezlomljivi prvoboritelj, steber jugoslovanstva, modri državnik, predsednik in minister g. dr. Anton Korošec!

Kako naj dostojno izrazimo naše veselje, našo vzhičenost, naša topla srčna čustva, da ste se vsi v tolikem številu zbrali v naši sredi na naš klic!

Kar beseda ne premore, naj vam razloži vaša ljubezen do nas, ki vam jo vračamo

v zvrhani meri iz prekipevajočih slovenskih src!

Pogled naokrog vam izpričuje našo težko stališče, vam odkriva vso našo revo, vas prepričuje o potrebi nujne in zadostne duhovne in gmotne podpore iz vse Slovenije, iz vse države. Na uho vam doni, da naša govorica nima tistih pravic na svoji zemlji, ki bi mogle dati povsem slovensko podobo našim krajem na Kočevskem.

O, kako potrebni smo, da nas večkrat obiščete v tako lepem številu, da nam vlijete pogum, trdno narodno zavest, krepko voljo in svojega duha, — da ne omahnemo.

Vaši smo in vi ste naši.

Bog, narod, domovina!

Ko bo zavihrala blagoslovljena zastava Prosvetnega društva v Kočevju, bo vsakokrat odmele v naših srcih sveto navdušenje, da bo zagrmelo povsod, kjer biva naš rod:

Naj živi slovenski narod! Naj živi Slovenija! Naj živi kraljevina Jugoslavija in njen visoki vladarski dom!

Bog te sprejmi, kdor si prišel,
prišel, da si naš med nami,
tod slovenstvo te pozdravlja
z razprostrtimi rokami!
Zdrav pa tudi vsak prijatelj,
vsak tovariš v našem boji,
zdrav med nami, Bog te sprejmi!
Ti si naš in mi smo tvoji!
Tu v Kočevju smo se zbrali,
dan slovenski praznovali
in da pri zastavi novi
novih bi moči nabrali.
Kvišku dviga se zastava,
danes Bogu posvečena,
in ob nji prisega sveta
nam v nebeške kraje plava.
Domovina, zlata mati,
naša četa ti je vdana,
pri zastavi posvečeni
te pozdravlja, zate užgana.
Stalna je ljubezen naša,
kot so naše gore stalne,
iskra kot so naši vrelci
in kot reke srebrovalne.
Ko pa kdaj bi tvoje skale,
stari Triglav, se razdrle,
pa bi naše čete vstale,
tebe, Triglav, bi podrle.
Ko pa kdaj bi tvoji vrelci,
bistra Sava, usehnili,
pa bi srčno kri ti v strugo
naškropili, natočili.

Po dr. Janezu Ev. Kreku.

Na „Slovenskem dnevu“ v Kočevju bo govoril g. min. dr. A. Korošec!

Ob petnajstletnici.

Slovensko katoliško prosvetno društvo v Kočevju je bilo ustanovljeno 1. 1923. Ob letošnjem „Slovenskem dnevu“ praznuje torej svojo petnajstletnico. Ker je bilo vse slovensko katoliško delo osredotočeno v bivšem „Orlu“, zato je Prosvetno društvo le životarilo. V dobi diktature je bilo deležno tudi vseh „dobrot“ kakor druga slovenska kat. prosvetna društva; društvo je bilo razpuščeno in je njegovo imovino upravljal poseben komisar. S tožbo na upravno sodišče je bil odlok o razpustu razveljavljen, vendar društvo radi izrednih razmer ni moglo nastopati v javnosti.

Nova doba je nastopila v l. 1935. Društvo je s posredovanjem predsednika „Slovenske Straže“, g. svetnika Škulja, dobilo od TPD na uporabo barako na rudniku, kjer si je uredilo oder in dvorano. V treh letih je Prosvetno društvo priredilo 13 iger s predvsem versko in narodno vsebino. Razen tega je imelo vsako leto proslave ob državnih praznikih in prosvetne večere s petjem, tamburanjem, deklamacijami itd. V poletnih dneh pa gredo člani v razne kočevske vasi, kjer prirejajo igre na prostem, in s slovensko pesmijo svojega pevskega in tamburaškega zbora budijo narodno zavest kočevskih Slovencev. Vse prireditve se prirejajo skupaj s „Slovensko Stražo“.

S triletnim požrtvovalnim delom si je društvo nabavilo več garnitur kulis, zavese za prenosni oder, klavir, tamburice in ostali inventar.

Poglaviti namen Prosvetnega društva je, dvigati kočevske Slovence v verskem in narodnem duhu. Članov šteje društvo okrog 80. V njegovo okrilje se zateka predvsem delavska mladina, ki je bila prej prepuščena sama sebi in ji je zato pretila nevarnost, da zaide na kriva pota. Ta mladina, ki nosi v sebi zlata srca, je čakala na prosvetne delavce, da ji dajo zdrave duhovne hrane.

Ti pa, draga mladina, okleni se z vso svojo slovensko dušo svoje zastave, posvečene v dan tvojega praznika „Slovenskega dneva“! Ta lepa tvoja zastava naj ponosno in neomadeževano vihra nad vztrajnim delom izobraževanja našega ljudstva na Kočevskem! Idealizem in požrtvovalnost bodo nagradili uspehi, zakaj vedi, da smo posamezniki le kamni in kamenčki v skupni zgradbi našega naroda. Ti kamni pa naj bodo iz kremenca in granita, kakor bodi tudi naš osebni in narodni značaj trden in nezlomljiv!

Želimo društvu še mnogo uspehov, obilo sreče in božjega blagoslova!

Laž zaradi stranke ali domovine je prav tako laž, kakor če lažeš za lastni žep.

Iz kočevske zgodovine

Med redko naseljene Slovence so leta 1267. Ortenburžani naselili ljudi iz raznih nemških krajev. Leta 1377. je nova naselbina okrog cerkve sv. Jerneja dobila tržne pravice. Kočevsko je prehajalo kot fidejkomisna posest v razne plemiške rodove.

Mesto Kočevje leži pod hribovjem Fridrihštajnom, obdano od treh strani od potoka Rinže (1360 ha, 16 ulic, 299 hiš, 3600 prebivalcev — Slovencev in Nemcev). Je sedež župnije in dekanije. Župnija je bila do leta 1752. pod oglejskim patriarhom, podrejena od 1462—1752 ribniškemu nad-dijakonu, od 1752—1778 pod goriško nadškofijo, potem pa je prišla pod ljubljansko, postala tudi dekanija 15 župnij. V mestu je okrajno glavarstvo, okrajno sodišče, realna gimnazija, zasebna dekl. meščanska šola, šestrazredna osnovna šola z nemškimi paralelkami, zavod za slepe (prej Strokovna šola), dekl. vzgojevališče „Marijin dom“, dijaški dom, grad Turjačanov, župna cerkev v romanskem slogu (po načrtih dunajskega arhitekta Schmitta, hrani srca Turjačanov).

Domovinska ljubezen

Prof. dr. Peter Eržen.

(Konec.)

Seveda, prav pa ni, če se domovinska ljubezen pretirava. Prej Bog, potem domovina. Ljubezen do naroda pa se najbolj kaže v delu! „Ni tisti, ki me ljubi, ki pravi: Gospod, Gospod, ampak tisti, ki izpolnjuje voljo mojega Očeta“ — je zatrjeval Kristus. In apostol Jakob ni nehal oznanjevati: „Ljubezen brez del je mrtva.“ — Delo za domovino ni v tem, da deklamiramo ob vseh vogalih in na vsakem koraku: „Domovina, domovina...“ Kdor razkazuje po križpotih svojo pobožnost, je Judež: kdor je „davi na očitni cesti prepeval slavo svoji domovini, jo bo drevi zatajil“, je zapisal naš Cankar. Isto je dobro ironiziral pesnik Stritar:

„Ko si za narod pel in pil,
opravi svoje si dolžnosti,
kako bi srečen narod bil,
ko to biló bi mu zadosti.“



Ta naša zemlja, ki je narodno zavest začel budit prvi ljutomerski tabor pred sedemdesetimi leti, ta zemlja naših dedov in pradedov bo ostala slovenska zemlja za vedno v jugoslovanski državi. Slovenski jezik, slovenska pesem, slovenska zavest bodo živeli za vedno. Ostali bomo in hočemo ostati za vedno v svoji narodni državi kraljevini Jugoslaviji.

Dr. A. Korošec, prejšnji predsednik min. sveta in sedanjí minister notranjih zadev, na taboru v Ljutomeru.

Najlepši zgled, kako delati za domovino je zopet Kristus Gospod. O njem pravi evangelist, da je hodil od kraja do kraja, od vasi do vasi, iz mesta v mesto in povsod dobrote izkazoval. Zdravil je, nasičeval,

Nad mestom razvaline gradu Fridrihštajna, več lepih jam, ogromni gozdovi, v bližini premogovnik. Veliko zaslug za procvit mesta imajo Turjačani, posebno pa mecen J. Stampfel, trgovec z južnim sadjem (1803—1890), ki je ustanovil 47 dijaških ustanov in kupil zemljišče za strokovno šolo. V mestu in okolici so se ohranili še nemški naseljenci, ki pa so zaradi ponemčevalne avstrijske politike močno pomešani s slovensko krvjo ter je pravih Nemcev razmeroma malo. Upati je, da se bo z doslednim dramljenjem slovenskega življa zaustavil dotok odpadnikov, ki so najhujši priganjači nemškega mišljenja.

Kočevski svet je kraški, skalovit, le okrog mesta je močvirje. Zato ne uspeva ne poljedelstvo ne živinoreja. Trpel pa je ta košček zemlje silno veliko, skoraj vsi turški pohodi so šli čez Kolpo in Kočevsko na Kranjsko. Tej nadlogi so sledile druge: potresi, lakota in kuga. Leta 1515. je mesto pogorelo do tal. Ker jih domača zemlja ni mogla rediti, so začeli krošnjariji (pisane pravice so že imeli leta 1492.). Do nedavnega časa so Kočevjarji ohranili svojo narodno nošo, ki je močno podobna belo-

obujal. Vsa sveta dežela je bila njegova: ni vprašal, ali bo šel na jug ali na sever, povsod so ljudje, povsod so duše, in čimbolj so zapuščene, tem bolj so potrebne njegove bližine.

Končno pa: vse delo je brez uspeha, če ne da Bog svojega blagoslova. Zato je treba tudi Boga prositi, to se pravi: tudi moliti je treba. Zastonj zidajo zidarji, zastonj čuvajo čuvaji, če ne čuva, če ne zida večni Čuvaj, večni Zidar. Ko je že razpadalo mogočno rimsko cesarstvo, je cesar Decij, prvi Ilirec na cesarskem prestolu in ortodoksen pagan pozval državljane k molitvi, verujoč, da ne more drugače rešiti rimskega cesarstva, kakor da se vsi državljani povrnejo nazaj k češčenju starih paganskih rimskih bogov. Glejte vero pagana v paganske bogove! — Ko je Juda Mabejec z majhno četo napadal Antiohovo vojsko, je rekel vojakom: „Zmaga v boju ne pride od množice vojakov, ampak moč je iz nebes...“ — Poudarjam, da je za narod treba moliti!

Vem sicer, da je Kristus poslal svojim apostolom svetega Duha na binkoštni praznik, da jih je naučil v vseh jezikih oznanjevati evangelij — zakaj božja in naravna postava pravita, da se evangelij mora oznanjevati v domačem jeziku — toda vem pa tudi, da je taisti Kristus rekel:

„Žetev je velika, a delavcev je malo! — Prosite torej Gospoda, da pošlje žanjcev v svojo žetev!“

Ali smo v ta namen že kdaj molili? Molili, da bi nam poslal zopet svetega Cirila in Metoda, ki bi vzela v roke v domači jezik prevedene knjige Apostola, Evangelij, Psalterij — in stopila pred najvišjo cerkveno in svetno gosposko in zahtevala pravico; ki bi šla tudi v najhujšo ječo in ostala pri ljudstvu še tedaj, ko bi ga vse drugo zapustilo, ne kloneč pangermanizmu, ne panromanizmu!...

Iz davne pa krvave naše domače zgodovine najrajši prebiram poglavja o turških vpadih... O, kot granit trdni in kot hrast močni so stali tedaj naši pradedje. Na gorah so zgradili trdnjave božji Materi in njenemu Sinu verujoč, da sta Marija in njen Sin glavna branitelja naše zemlje in naše krvi... In niso se motili — iz teh trdnjav so rešili našo zemljo. In če je danes ta zemlja še naša, ni to naša zasluga, pač pa zasluga naših vernih dedov... In če danes divjajo proti Kristusu in malijo njegovega duha v nas in našo vero Vanj, ali ni to bogokletje? Ali ne čutite, kako se nam je odmaknila Mati božja? O Mati od Gospe svete, kje si? ... Kje si Marija višarska? ... Kje ti solnčna mati svetogorska? ... Ali nismo preveč v pretirani narodni ljubezni, v nacionalizmu in socializmu, opljuvali svojega Sina? ... Ali nam nisi morda zato zakrila užaloščena svoj obraz, ki nam je toliko stoletij kot solnce svetlo sijal? ... O kako bridko toži tudi nad nami njen Sin: „Ljudstvo moje, kaj sem ti storil ali

kranjski, zlasti po svoji beli barvi. Je zelo preprosta. (Njihova govorica se je znatno vslovenčila (jôken = jokati, drožen = dražiti, jukacen = ukati, gancelajn = žganci, kozel = kozolec, bičen = buče itd.) Imperfekt malo rabijo, perfekt ima posebne oblike gôs = gegessen, gebân = gewesen). W se spreminja v b, e v a, a v u (Weg = bag, er = ar, schlafen = zluften). Imajo tudi ž, ki ga Nemec ne more izgovoriti. Ohranili so prav mnogo narodnega blaga (šege in navade, pesmi, balade in otožne lirčne).

Na mestu, kjer je sedaj premogovnik, je bila steklarna, ki je prenehala z obratovanjem 1886-87, ko je prešla skupno s premogovnikom v last „Trboveljske premogovne družbe“. Ta je začela z eksploatacijo premogovnika 1892-1893.

Najbolj so svetu znani kočevski krošnjariji. Ker so v okolici ogromni gozdovi, je lesna industrija močno razvita (samo v mestu 4 parne žage). Po prevratu se je začela tudi tekstilna industrija (Textilana, volneno sukno, Tekstilna tvornica, nogavice in platneni izdelki).

Po „Il. Slov.“, št. 19, 1929.

v čem sem te razžalil, da me tako sramotiš? ... Ali te nisem izpeljal iz Egipta, iz sužnosti ... ali te nisem peljal v deželo mleka in medu ...? Odgovori mi ...! Ali mi ne vračaš zato le sramočenje ... in udarce in križ ...? O odgovori mi!

Ljubezen, delo in molitev — to je naš katoliški — narodni program!

V tej veri, da je Bog naša narodna rešitev ... so živeli naši Slomški ... naši

Sedeji, naši Jeglič. Prava vera je naša narodna luč ... je govoril Slomšek ... po Mariji k Jezusu, je klical med narod Jeglič ... non flectar, sed fringar je bilo geslo Sedejevo ... v ljubezni do vere in naroda se ne dam upogniti, ... če hočete, me morate zlomiti ... in zlomiti so ga morali. Dokler bomo verni, je še govoril naš sivolasi Triglav — Jeglič, bomo še ostali na tem lepem koščku Jugoslavije, ki se imenuje in ki je Slovenija ...

a vendar v smrtnem krču, vprašamo polni zanosa: „Hej, Slovenci, kje so naše meje...?“, potem pa spet pademo v topo brezupnost in gremo pri vsem tem celo tako daleč, da pozabljamo na našo največjo rano, ki je postala prava narodna sramota in ki je tako nevarna, da sredi Slovenije grozi raznaroditi skoraj deset tisoč naših ljudi.

Slovenci! Vsaj tukaj se spametujmo in spreglejmo svoje grehe! Ne kličimo s svojo malomarnostjo božjega prekletstva nase in ne poskušajmo na najbolj občutljivem mestu svojega narodnega telesa samomora!

Saj vsakdo vé, kaj mislim s tem. Na Kočevskem se bje vroč boj, boj med nemštvom in slovenstvom, boj, v katerem ne gre za nič manj kakor za to, ali bodo kočevski Slovenci s tem, da bodo vzdržali in celo Nemce pretopili, dopovedali drugim narodom, ki od vseh strani preže na nas, da je Slovenec še zmožen življenja in da se ne dá kar tako, ali pa se bo zgodilo obratno, da se bodo namreč Slovenci zgubili med peščico Nemcev in tako samim sebi in vesoljnemu svetu pokazali, da smo zanič. Če se to zgodi, potem se zavedajmo, da bodo naši nasprotniki podvojili borbo proti nam, ker bodo spoznali našo slabost, in vedimo, da ni več daleč čas, ko bomo izginili ne samo v pokrajinah onstran Javornika in Karavank, temveč iz zgodovine sploh.

Radi tega pa kočevsko vprašanje in njegova rešitev ni zadeva Kočevarjev samih, kakor se to tako dostikrat in popolnoma pogrešeno misli, temveč narodna zadeva nas vseh. Zdi se sicer, da se je to vprašanje v poslednjem času nekoliko premaknilo z mrtve točke, vendar je vse to še premalo, da bi se mogli uspešno ustavljati raznarodovalni akciji, ki z velikimi sredstvi iz tujine vzdržuje s slovensko krvjo izumirajoče Nemce na kočevskem ozemlju. Potrebno je, da imamo vedno samo tole pred očmi: ali je v nas res tako malo moči, da ne moremo nič proti oholim potemcem tiste peščice germansko-frankovskih kaznjencev, ki jih je cesar pred 600 leti naselil tod? Ali bomo res pustili, da bodo ti ljudje premajani in okrepljeni z našo lastno krvjo dočakali tako rekoč sredi Slovenije še 700- in 1000letnico svoje naselitve? Saj vendar niti pravi Nemci niso. Polovico slovenske krvi se pretaka po njihovih žilah! Saj ni treba, da nad njimi izvajamo kakšno nasilje, ne, dovolj jasno je dokazano po statistikah, da izumirajo, ker so se pri njih pojavili znaki degeneracije. In če bomo zabranili samo to, da noben kočevski Slovenec ne bo več odpadel, bomo nemštvu na Kočevskem zadali smrtni udarec.

Vam, bratje in sestre s Kočevskega, pa tole za vaš veliki praznik: stojte trdno kakor zidi grada! Visoko, više, kakor je sam Fridrihtajin naj zaplapola ogenj svete ljubezni do našega jezika in do vsega, kar je slovensko in jugoslovansko. Ne verujte bajkam, ki vam jih pripovedujejo o nekem raju tam nekje daleč ljudje, ki so se vzeli od bogve kod in ki imajo vse kaj drugega prej v mislih, kakor pa vašo blaginjo in korist. Ne obupajte tedaj, ko se vam zdi, da ne morete nič proti nekomu, ki se neznamenito košati med vami! Vedite, da je z vami ves slovenski narod, ki spremlja vaše boje in trpljenje z ljubeznijo in sočutjem in ki bo vedno pripravljen, da vam v stiski priskoči na pomoč. Svoj list imate sedaj in vanj poročajte o vsem, kar vas teži, da bomo vedeli za vaše želje in vam pomagali, kolikor bo mogoče. Današnji veliki dan naj vas potrdi v tem prepričanju in utrdi v vas vero v lastno moč in v končno zmago!

Ivan Čampa.

„Jezik je naš paladij tudi zato, ker je v njem bila od pamtveka naša celokupnost, samobitnost in svoboda.“ — (Priatelj, Borba za individualnost slovenskega književnega jezika v letih 1848—1857.)

Narodna samozavest — sveta dolžnost

Nekaj misli ob priliki „Slovenskega dneva“ v Kočevju

Vse te misli sem pred časom sicer že nekje zapisal, vendar pa mislim, da ne bo napak, če si jih prav za današnji dan ponovno pokličemo v spomin, kajti ob takih prilikah, kakor je današnja, padejo take stvari bolj v oči in zaradi tega tudi več koristijo, kakor kdaj drugič, ko jih samo bežno preletimo v kakem listu, potem pa znova pozabimo.

Četrta božja zapoved, ki pravi, da spoštuj očeta in mater, je vse bolj važna, kakor bi se zdelo na prvi pogled; tako važna je celó, da se je Bogu zdelo primerno, uvrstiti jo med svoje zapovedi takoj za tistimi tremi, ki narekujejo dolžnosti do njega samega. Ta člen desetih božjih zapovedi namreč ne odreja samo obveznosti, ki jih imamo do svojih staršev in starši do nas, temveč ureja tudi življenje posameznih narodov in držav na ta način, da nalaga posamezniku pokorščino do oblasti, ki je namestnica božja na zemlji, in kajpak tudi pravičnost v ponašanju le-té do svojih državljanov, obenem pa vsakomur naroča, da ljubi svoj narod, kar ni najmanj važno. Veliki pomen in namen te zapovedi je Bog označil tudi s tem, da ji je dodal še pristavek, ki ga nima nobena druga zapoved, namreč „da boš dolgo živel in da ti bo dobro na zemlji“.

S tem pristavkom je Bog meril predvsem na drugi pomen te postave. To je častna in za vse večne čase veljavna božja beseda, s katero je Bog tistemu narodu, ki bo imel take člene, da se bodo zavedali svoje narodnosti in vse svoje ravnanje usmerjali tako, da bo narodu v korist, zagotovil dolgotrajen obstanek in blagodejen procvit. Nasprotno pa nam zgodovina kaže, kako grozno je božje maščevanje nad narodom, ki samega sebe ne spoštuje ali se celo sramuje svoje majhnosti in nepomembnosti: vse take narode je Bog vrgel za podlago tujčevi peti ali pa jih je sploh izbrisal s površja zemlje.

In če je bil kdaj v zgodovini kakšen narod, ki je smrtno grešil proti četrti božji zapovedi in celó ponovno grešil, je to slovenski narod. Sram je človeka zapisati kaj takega, toda potrebno je, zato da se bomo zavedli, kako strašna je naša krivda in kako veliko je božje usmiljenje nad nami, da nas ni že zdavnaj ugonobilo. Morda danes ta

dan ni naroda na zemlji, ki bi tako malo dal sam nase kot ravno slovenski narod in ki bi ga bilo pred tujcem sram priznati, kakšnega pokolenja je. — Ni treba navajati dokazov za to trditev; odprite oči in napnite ušesa, pa se boste v največjem mestu in v najbolj skriti gorski vasi prepričali o tem!

Duhovno berilo

Evangelij 13. pobinkošne nedelje pripoveduje, kako je Jezus ozdravil 10 gobovih. — Lahko si predočujemo njihovo veselje; gledamo jih, kako hite k duhovnom, da jih po Mojzesovi postavi proglase za čiste. Po dolgih letih zopet zdravi in to od težke gobave bolezni, ki je kruto razjedala njihova telesa, da jim je ud za udom odpadal! Mučila pa je ta strašna bolezen tudi njihove duše; bili so zavrnjeni od človeške družbe, kateri se niso smeli niti približati in to za vedno, bili so neozdravljivi. Ta zavest jih je morila in navdajala z obupom. In zdaj so čisti — po dobroti Jezusovi! Hite od hiše do hiše, od prijatelja do prijatelja: „Slišite, zdrav sem, zopet sem vaš, med vami ostanem, ne več v puščavi osamljen in zapuščen.“

Ali eden pa je, žal, samo eden, ki vé, da ni dovolj, da se veseli svojega zdravja, ampak da je njegova sveta dolžnost, da hiti nazaj k Jezusu, da se mu od srca zahvali za ta veliki dar. — Jezus je pričakoval, da se mu pridejo zahvaliti, po pravici bi bil pričakoval, da jih pride deset, ali pričakal je samo enega in še ta je bil iz Samarije, torej tujec. Vseč mu je ta hvaležni tujec, ki leži pred njim na obrazu in se mu zahvaljuje. Bridko pa se pritoži, kje je še drugih devet:

O, da, nehvaležnost boli! To čuti Jezus, kakor čutimo tudi mi. Temu in onemu smo napravili dobro, vrnili nam je hudo, ali v najboljšem slučaju — nič. Kako tožijo starši nad svojimi otroci; noč in dan so se zanje trudili, od ust pritrgovali, samo da so dali otrokom, — vse jim je bilo odprto, žitnice, shrambe in zlasti srce, — otroci vse to zapirajo pred svojimi starši. — Kako tožijo vzgojitelji in učitelji, ko gledajo malomarnost svojih učencev. Hvaležnost je redka cvetlica, pravi nekdo. Le v jeseni se pokaže — ko človeku že raste na glavi cvetje za grob, — večkrat še tu ne. In vendar je tako lepa, da Jezus sam hrepeni po njej. — Bodimo hvaležni Bogu in ljudem, za vsako dobroto, saj je hvaležnost nova prošnja. —

In spričo vsega tega ti pride kdo, ki ne more razumeti, kako se je moglo zgoditi, da je slovenska posest segala nekdanj od Donave do Trsta, od Taljamenta v beneški ravnini, do Blatnega jezera na sedanjem Ogrskem, danes pa se je ta silni obroč tako zožil in še vedno se oži, da nas že tesni za vratom ... Veste, zakaj vse to? Zato ker smo zanič, ker nimamo za troho vere sami vase in ker še dandanes ne maramo priznati, da je vsak sam svoje sreče kovač. Ali mar res mislite, da nas bo rešil kdo drugi, če se sami ne bomo? Kaj še! Celo brat gleda le svojo korist, če ni prav posebno plemenit.

V svoji slepoti smo si ustvarili krivo vero v neko zlo usodo, ki nas tepe in ugonablja, jokamo za brati, ki se izgubljajo na Koroškem, in zdihujemo za sestrami na Primorskem in Goriškem, včasih se morda še kar tako mimogrede, kot za spremembo,

Slovenci smo prišli v sedanje kraje v šestem in sedmem stoletju. Šli so ob Savi, Dravi in Muri daleč proti zapadu. Nekdanja Avstrija je bila v 7. stoletju naseljena s Slovenci. Z germanizacijo slovenskih alpskih dežela sta se ponemčili v teku stoletij dve tretjini nekdanjega slovenskega ozemlja.

Tudi sedanjo kočevsko deželico so poselili Slovenci. Ko so prišli nemški naseljenci pred 6. stoletji v te kraje, so tu že bila slovenska naselja. Seveda so bila ta naselja redka. Polagoma so se redko naseljeni Slovenci ponemčili. Tudi nekdanja avstrijska vlada je vedno šla Nemcem na roke. Nemci so veljali za gospodo in so Slovence šteli za manj vredne.

Toda krajevna in osebna imena na Kočevskem pričajo, da so bili ti kraji slovenski in da so tudi ljudje po večini slovenske krvi, dasi so bili v teku časa sprejeli kočevščino za svoj jezik.

Nadžkof dr. Jeglič

Šopek spomina nanj od kočevskih Slovencev.

Knezoškof dr. Jeglič je takoj ob svojem nastopu v škofiji uvidel težko stanje slovenskega življa, ki živi med kočevskimi Nemci. Pa v Avstriji temu našemu rodu ni mogel pomagati, ker so bili tukajšnji Nemci posebni ljubljenci dunajske vlade. Znano je, kako malo je bil škof Jeglič priljubljen pri vladajoči nemški gospodi. So pa le prišli trenutki, ko je cerkveni knez pokazal, da z vso njemu lastno energijo odbija poseg nemštva na cerkveno področje.

Pred svetovno vojno je bila birma v Dragi pri Čabru. Za sprejem knezoškofa so narodno napeti župljani okrasili tudi vhod v cerkev in posejali podboje cerkvenih vrat s frankfurtaricami. Škof dr. Jeglič pa, idoč do cerkve, zagleda nesramno izzivanje, se ustavi pred vratmi in zakliče: „Dokler mi ne odstranite teh barv ne grem v cerkev.“ V nekaj minutah so bile izzivajoče barve odpravljene, ne da bi bili Nemci količkaj ugovarjali, ker jih je iznenadil neustrašen škofov nastop.

Leta 1910. je bila spet birma prav tam. En del te župnije je popolnoma slovenski, in sicer vasi Stari kot in Novi kot, ki imata svojo lepo cerkvico sv. Frančiška. Takratni kaplan v Loškem potoku, ki je poznal razmere v Dragi, je pa ob birmanju v Loškem potoku omenil škofu Jegliču, kako bi bili Slovenci v Dragi veseli, če bi imeli svoje birmanje v Starem kotu. Škof se malo zamisli in vpraša: „Ali bi bili res Slovenci veseli?“ Kaplan zatrdi, da bi to navdušilo tudi sosedne Hrvate, na kar škof izjavi: „Dobro, drugi dan po birmi v Dragi, bo birma v Starem kotu.“ In res. Začetkoma po slabem gozdnem kolovozu, nato strmo v breg, ves čas po gozdu po kravjih stezah, v talarju, dve uri daleč tešče je šel 62letni škof v spremstvu omenjenega kaplana in domačega župnika Žnidaršiča v Stari kot, kjer je bila sv. birma. Vsi smo bili osupnjeni, za mnogoštevilne Hrvate iz Čabra je bilo nepričakovano škofovo dejanje iz ljubeznivosti kočevskih Slovencev neizrečeno lepo. G. Dolinar, dekan ribniški, je ostal v Dragi, ni si upal v gorsko vas, škof Jeglič pa se je prismejal zelo dobre volje ob 2. uri popoldne v Drago. Otrok-birmancev je bilo okrog 15, — a opravili smo vse, celo mrtvaško opravilo! Svetli zgled tudi v tem sodobnim Slovencem — veliki pokojnik!

Kako globoko je bila v začetku leta 1918. zasidrana težnja po Jugoslaviji med vsemi sloji v Sloveniji, pa tudi med kočevskimi Slovenci, naj prikaže naslednji značilni dogodek med tukajšnjimi rudarji. Ko je v začetku poletja tistega nepozabnega leta prišel v Kočevje škof Jeglič birmovat, so naši Kočevjarji v svoji zagrizenosti in kratkovidnosti kar pozabili na vse obzire, tako da so mu v noči na nedeljo, na katero se je vršila birma, pometali vse mlače v Rinžo. Pripravljene so imeli še druge izume, vendar se jim vse ni posrečilo, kakor so nameravali. Prišli so slovenski rudarji s kočevskega rudnika, ki so preprečili Kočevjarjem nadaljnje žalitve proti visokemu gostu. Dasi ni bilo kdove koliko rudarjev, vendar je njih energični nastop vlil prenapetež precej strahu v žile. Prikorakali so v mesto in prepevali slovenske pesmi. Ustavili so se pred župniščem, kjer se je nastanil škof Jeglič, in mu zapeli podoknico. S solznimi očmi se jim je zahvaljeval in jim odzdravljajal. Po birmi se je sivolasi knez odpravil na pot v sosedno faro. Korajžni rudarji so ga spremili daleč sem iz mesta. Pri slovesu se je ginjen poslovil od njih in jim dal svoj blagoslov.

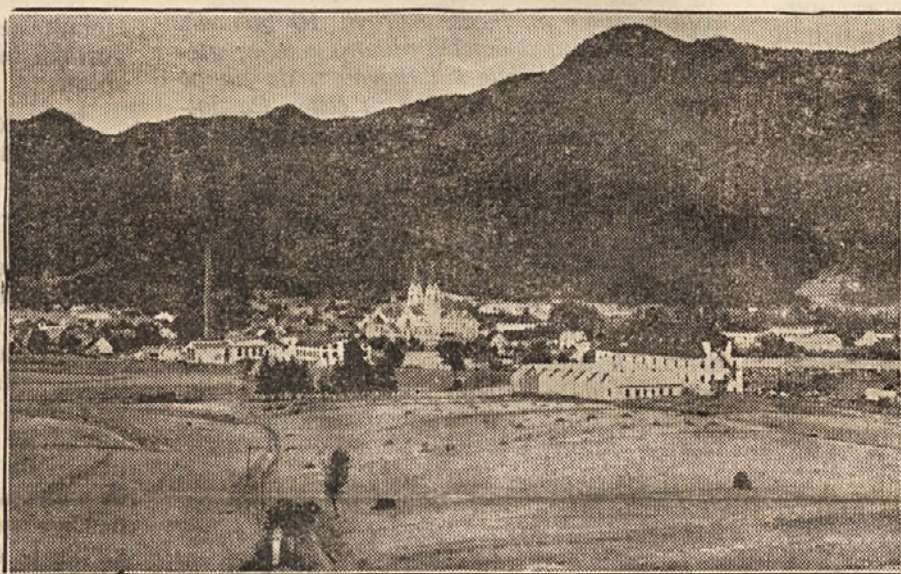
Omembe vredno je, da so se vprav nekaj dni prej vsi ti rudarji slikali z velepomembnim napisom: „Živela Jugoslavija.“ Dasi se je nemški fotograf upiral

njihovi nameri, vendar niso odnehali. Čez nekaj dni je imel že njihovo sliko v rokah okrajni glavar. Sledile so številne aretacije in štirje so prišli pred vojaško sodišče. Eden izmed njih je bil tudi g. Lovšin Ivan, ki ima danes posestvo v Mozlju. Dva izmed njih sta bila poslana na fronto, kjer sta izginila brez sledu, g. Lovšina pa je rešil neki češki zdravnik — major, četrti pa je bil poslan v zapor, iz katerega se je rešil ob prevratu. Vsi ostali, ki so bili na sliki, pa so bili izpostavljeni hudim preganjanjem in nagajivostem. Slike pa so dobili šele po prevratu.

Naj ti dogodki ob dvajsetletnici naše države, ki jo praznujemo ob „Slovenskem dnevu“ v Kočevju, osveže tudi spomin na velikega Slovenca in domoljuba Jugoslavijske Slava njegovemu spominu!

Poročajo

Mozelj. Saj res — za slavnostno številko naj kaj napišemo iz Mozlja, ko g. urednik vedno dreza za dopise, pa tudi bravci po vsej Sloveniji in daleč v svetu bodo kaj zvedeli o nas. Torej da ne bodo rekli — preljubi moj Tomaž,



Kočevje

obljubiš pa nič ne daš — naj bodo zapisane te vrstice o mozelskih Slovencih, ki veljamo za najbolj korajžne na tem kočevskem svetu. Komu še ni znan Mozelj? Saj je to ena najbolj važnih točk kočevske okolice. Prijazna, vabljiva je naša fara. Zato pa tudi prihaja vedno veliko tujcev k nam, ki nam zmerom kaj novega povedo. Slovencev nas je, če hočemo prav šteti, ena tretjina v občini. Smo pa od dne do dne vedno bolj narodno zavedni. In se ne damo kar tako v kozji rog ugnati. Včasih smo si bili z našimi sodeželani malo v laseh, zdaj se pa malo zboljšuje. No, saj smo končno vsi Evini sinovi! Odkar smo dobili slovenskega učitelja smo pa kar zadovoljni. Saj se pa tudi veliko žrtvuje v narodnem oziru. Vsi ga radi imamo. Mirno gremo naprej z roko v roki. Četudi bi bil morda kdo malo različnega političnega mnenja, to nič ne moti, in nič ne ovira naše sloge in nastopa. Sploh pa nam gredo naši izobraženci dokaj na roko. Z njimi se prav po bratovsko razumemo. Mi smo prvi na Kočevskem prebili led, da se nam je pričela oglašati slovenska beseda tudi v cerkvi, pred oltarjem in na koru. Kako krasno zapoje slovenski pevci nam znane pesmi. Sedaj pa še ta vesela pridobitev, da smo v Kočevju ustanovili naš novi, tako težko pričakovani list „Kočevski Slovenec“. Ja, ta Slovenska Straža na Kočevskem jo je pa pogruntala to „rajžo“! Kar zanimivo je bilo videti, kako smo „prvo številko“ z veseljem ogledovali v nedeljo pred faro, — zbranih nas cel kolobar. Kako je bil ta list potreben, priča tako veliko in nepričakovano število naročnikov iz naše občine. Naš neustrašeni slovenski borec za kočevske Slovence, g. svetnik Škulj, je leta in leta gruntal in ni poprej miroval, dokler ni izpolnil želje kočevskih Slovencev, in nam kot predsednik Slovenske Straže na Kočevskem ustanovil res prvi popolnoma slovenski list kot glasilo kočevskih Slovencev. Torej na naš veliki Slovenski dan, pa vsi nasvidenje v Kočevju!

Četrti september naj pokaže svetu, da ne živijo Slovenci samo okrog Triglava, ampak tudi okrog starega Fridrihštajna in vsi sinovi slovenskega naroda. Je pa naše življenje tod res posebno življenje — — —! Jakob Kotnik, odbornik Slovenske Straže.

Draga pri Borovcu. V avgustu sta se poročila v cerkvi v Ravnah pri Borovcu dva zavedna naša rojaka, in sicer g. Škoda Jože pos. sin iz Zagradca pri Žužemberku z gđ. Hudolin Angelo, pos. hčerko iz Drage pri Borovcu. — Obema želimo v novem stanu vso srečo, zdravje in blagoslov božji!

Briga. Zadnjič ste napisali, da smo imeli v Dolnji Brigi tako žalosten pogreb nekega slovenskega pastirja iz Gorenje Brige, in to brez gospoda župnika iz Borovca, ki je moral na neki neodložljiv izlet. Res je to bilo in vsi so obsojali to čudno postopanje nemškega župnika, ki je dušni pastir tako Nemcev kakor Slovencev. Prav nič tudi nismo zadovoljni glede maš v Dol. Brigi. Praviloma bi morala biti mesečno vsaj eno nedeljo sv. maša. Med tem ko je bilo doslej to redno, sedaj, odkar pa mora biti tudi pri nas slovenska služba božja, in to menja je enkrat slovenska, drugič nemška, pa g. župnik iz Borovca kar pozabi tudi na svoje vernike v Brigi in nas pusti po več mesecev brez sleherne sv. maše, seveda ker se boji, da bi se preveč pelo in molilo v slovenskem jeziku. — Te dni nas zapusti naša nad vse prijazna gospodična Zdenka Cirkova, ki je bila pri nas kot učiteljica polna štiri leta. Bila je res naša in vsi smo jo imeli radi. Težko je zato naše slovo, kajti posebno Slovencem jo bo zelo manjkalo. Na novem službenem mestu v Štalcerjih pa ji želimo vse najboljše, naj pa ve, da je Brigarji ne bodo nikoli pozabili. Hvala ji za vse, kar je storila dobrega našim otrokom. — Hkrati pa pozdravljamo v svoji sredi njenega naslednika gospoda učitelja Silva Mehoro, ki mu iz vsega srca želimo med nami prijetno življenje in da nadaljuje svoje poslanstvo tam, kjer je končala njegova prednica. Vsi mi mu bomo stali v pomoč, on pa naj nas vodi in vzgaja naše otroke v dobre Slovence in zavedne Jugoslovane.

Stara cerkev. Še malo, pa bodo nekateri iz našega kraja razpisali bogato nagrado tistemu, ki najde dopisnika, jaz se jim pa smejem v pest. Neka oseba, ki raznaša nekje pošte in pošto, se huduje na „Koč. Slovenca“, češ da ima zdaj več nepotrebnega dela. Tudi se hudujejo nekateri drugorođci in njihovi slovenski priganjači, češ da „Koč. Slovenec“ kali mirno življenje obeh narodnosti na Kočevskem in bi ga oblast baje ne smela dovoliti. Saj se sploh prej vedelo ni, kdo je Slovenec in kdo Nemec; zdaj pa tako razburjenje, češ pokazati bo moral vsak svojo pravo barvo. Pravijo, da je bil prej mir, ne vedo pa, da je bil to mir — groba. In tak grob so pomagali tudi naši ljudje kopati svojim rojakom Slovencem. V takem miru, kakršen je bil doslej, Slovincu ni bilo izbire. Kaj drugega pač ni bilo pričakovati kakor narodno smrt. In za tak mir, ki je škodljiv slovenstvu — lepa hvala! Mir, ki se je v njem slovenstvo utapljalo brez ugovora, je seveda drugorođcem ugajal. Takega mira niti ne želimo niti ga bomo še kdaj trpeli. In „Koč. Slovenec“ kar molči? Zato pa je njen lastnik bolj zgovoren v svojem krogu. Pozdravljen „Kočevski Slovenec“ na svojih tleh!

Grčarice. Pri nas smo „Kočevskega Slovence“ sprejeli z velikim zanimanjem, in to ne samo Slovenci, ampak tudi Nemci. Kolikor nam je znano, so „Kočevskega Slovence“ dobili na ogled izključno tisti, ki so Slovenci po obeh ali vsaj po enem izmed roditeljev. Tako so vsaj marsikateri, ki so o sebi mislili, da ni v njih nič slovenske krvi — slovenskega mišljenja menda še nikoli niso bili — na ta način zvedeli, da so Slovenci. Če so „Koč. Slovenec“ taki Slovenci ogorčeno odklonili, je to samo znamenje, kako krvavo potreben je ta časopis za kočevske Slovence, da se nam ta najmlajši rod ne odtuji. Zabeležiti pa vendar moramo, da je pri nas še precej zavednih Slovencev.

Kočevska Reka. Minulo nedeljo smo imeli dobro obiskan narodnoobrambni shod. Govoril je g. duh. svetnik Škulj. S svojo prepričevalno besedo je razložil sedanje stanje v državi in za mejami, odkrival bedo in revo kočevskih Slovencev, priporočal mirno sožitje z drugorodnimi sodeželani, dramil preboječe Slovence k odkritemu priznanju slovenske pripadnosti in vžgal v navzočih ogenj navdušenja za slovensko stvar na Kočevskem. Ljudje se niso mogli vzdržati solz, tako krepka so bila zanosno-narodna izvajanja domoljubnega govornika. Za njim se je s kratkim pozdravnim govorom predstavil navzočnim urednik „Kočevskega Slovenca“. Zborovalci se kar niso mogli raziti in so s krepko slovensko pesmijo še in še dajali duška svojemu navdušenju in veselju. — Ko bi ne bilo nagajalo vreme, bi se bil shod vršil na prostem, kjer so domačini postavili govorniku oder in pripravili zelenje za okrasitev. Ob lepem vremenu bi bila udeležba še vse večja. Zastopane so bile tudi sosedne vasi Borovec, Koče, Štalcerji itd. — Le pogumno naprej za slovensko zastavo!

Borovec. V naši župniji je mnogo Slovencev, le žal, da vsi ne pokazujejo volje, vrniti se v svoj rod. Službe božje smo nekaj dosegli in smo hvaležni vsem, ki so nam z vztrajnostjo in doslednostjo priborili te drobtinice naših pravic. Sreča še, da imamo tako dobrega šolskega upravitelja, ki nam nadomestuje tudi pekovodjo in organista. Morda bi še marsikaj bilo treba poročati, pa moja roka je preokorna in nevajena peresa. Želeli bi, da o nas kdo drugi kaj napiše, ki je zmožnejši. — Kar po svoje napišite, bomo že dopis iz podatkov uredili. Seveda se tudi drugim dopisnikom priporočamo. Poglavitno je, da je med nami stalna živa zveza. Op. ur.

Pišejo

Večji dejavnosti slovenstva je posvečena skoraj vsa predzadnja „Slovenija“. Njena skrb je po površni presoji upravičena. Če pa globlje premostimo dejstva, gre slovenska rast boljšim časom nasproti.

O nemških organizacijah v Jugoslaviji piše „Ljudova Politika“, da se zelo živahno gibljejo. Neki okrajni načelnik je dal trem nemškim učiteljem na izbiro, ali opuste vsako agitacijo, ali pa naj zapuste državo. Jugoslovanska vlada je odobrila postopanje okr. načelnika.

Pri knezu-namestniku Pavlu na Brdu pri Kranju — kakor piše „Deutsche Presse“ — je bil nedavno dopisnik švicarskega lista „Journal de Genève“. V daljšem nepripravljenem razgovoru je knez-namestnik Pavel povedal tudi to, da se je oprijel politike šele po marsejski tragediji. Težka odgovornost, kot varuh in namestnik do polnoletnosti Nj. Vel. kralja Petra II. mu nalaga velike dolžnosti do leta 1942., ko bo mladi kralj dopolnil 18. leto svoje starosti ter prevzel vodstvo države. Knezu-namestniku gre predvsem za to, da izroči kralju srečno, veliko in zadovoljno Jugoslavijo, ki bo notranje pomirjena in zunanje z vsemi sosedmi sprijateljena kot ugledna kraljevina po zamisli blagopok. Zedinitelja-mučenika Aleksandra I.

O blejski konferenci Male antante pravi „Ljudova Politika“ po „Daily Herald“, da je smrtni udarec nadam sudetskih Nemcev in pogon za živahne trgovske in gospodarske zveze med štirimi državami (Jugoslavijo, Češko-Slovaško, Rumunijo in Madžarsko, s katero je bila sklenjena pogodba o nenapadanju).

O živahni dejavnosti nemštva v Jugoslaviji poroča celjska „Nova doba“. „Kulturbund“ ima na jugu kar 250 krajevnih organizacij s potovalnimi učitelji, ki jim pomagajo tudi predavatelji iz Nemčije. Organizacije širijo nemško knjigo in časopisje. Mnoge nepremičnine prehajajo v nemške reke. — V tej zvezi se vprašuje „Nova doba“, kaj smo mi storili za našo Koroško? Odgovor naš je: Ne rečemo, da bi se ne dalo vsaj nekaj storiti za slovenske Korošce, pa je še za kočevske Slovence pri nas tako žalostno malo zanimanja v našem narodu. Upoštevati je pa tudi, da Slovenci na Koroškem nimajo niti od daleč tiste svobode, kakor jo imajo Nemci pri nas; mi pa nimamo tistih fondov, ki jih ima Nemčija za svojo zamejstvo. Prav bi bilo tudi primerjati, koliko Nemcev se je na Koroškem poslovenčilo in koliko kočevskih

Slovencev se je odtujilo svojemu narodu. Celó v svoji državi se moramo boriti za svojo narodnost na Kočevskem.

„Deutsche Presse“ v članku dr. Hasslingerja odbija trditev „Einheitsfrontlerjev“, češ da so mladonemci, ki hočejo biti zavedni jugoslovanski državljani, ne da bi se izneverili svojemu narodu, izdajalci nemštva, pa pravi: Ne kličemo državnega pravnika, celo bojimo se, da bodo lepega dne jugoslovanske oblasti ustavile vsem Nemcem vsako kulturno in društveno dejavnost zaradi takih „Einheitsfrontlerjev“. — In kaj naj rečemo na Kočevskem?

Novice

† Vinko Poljanec, župnik in voditelj koroških Slovencev, je v 63. letu svoje starosti v Škocijanu na Koroškem v Gospodu zaspal. Bil je ustanovitelj in predsednik Političnega društva za koroške Slovence in koroški slovenski poslanec, predsednik koroške Slovenske prosvetne zveze in svetnik Kmečke zbornice. Bil je sijajen govornik in s svojo krepko besedo na nešteti shodih bodril Slovence k narodni zavednosti in k ljubezni do slovenskega jezika in celo zagrizeni Nemci so ga spoštovali. Hkrati pa je bil tudi vzoren duhovnik in neustrašen borec slovenske in katoliške misli. Je to hud udarec za koroške Slovence, zlasti v sedanjih težkih časih, ko je v splošnem trpinčenju njihovo mučeništvo še posebno živo. Kočevski Slovenci razumemo njihovo bolečino. Koroškim Slovincem naše sožalje! Slava pokojniku!

Slovensko bogoslužje na Kočevskem. Na naš poziv, kako je poskrbljeno v dušnem pastirstvu za Slovence na Kočevskem, smo dobili nekaj podatkov. Tako se nam poroča iz Grčaric. V naši cerkvi se Slovenci ne moremo pritoževati, da bi bili v bogoslužju zapostavljeni, kakor se to dogaja drugod po Kočevskem. Le zavednost je pri naših Slovincih še vse premalo. Po vsakem nemškem berilu in evangeliju se oboje prebere tudi v slovenščini. Po nemškem šmarničnem branju je slovenska molitev. Veliko Slovencev je, ki se boje pokazati, da so Slovenci, in ob slovenskem evangeliju ne vstanejo, niti ko jih duhovnik s prižnice k temu opomni. Saj vendar poznamo drug drugega in vemo, kdo je Slovenec in kdo ni; čemu torej to skrivanje? Saj pravi Nemci morajo vendar vedeti, da pravica Slovencev do njihovega bogoslužja ne okrnjuje pravic Nemcev in da slovenski obredi niso naperjeni zoper Nemce. Zakaj naj bi bili Nemci užaljeni, če se Slovenci zavečajo svojih narodnih pravic tudi v cerkvi? In celo za to troho slovenskih pravic je treba mnoge Slovence kar bodriti! Nemci imajo vsako nedeljo evangelij, pridigo in litanije nemško, le po pridigi se moli očenaš po slovensko, in samo enkrat na mesec je po litanijah slovenski krščanski nauk. Razen prvih petkov v mesecu in če paše praznik na ta dan, so vsi drugi petki slovenski. Sicer pa je v naši župni cerkvi redno nemško bogoslužje. Poroka, pogrebi in oklici so za Slovence vedno slovenski. Postni pastirski list, ki je natisnjen v nemščini, se v nemščini tudi prebere, Slovincem se pa nič ne razloži. Če pride kak drug pastirski list, ki ni natisnjen v nemščini, se bere sicer v slovenščini, ki jo razume 95% tukajšnjih Nemcev, vendar se posamezni odstavki razlože še v nemščini. Enkrat na mesec je služba božja še na Glažuti. Tam je seveda vse slovensko, ker je tu slovenska delavska naselbina. — Tako torej v Grčaricah. Tu se Nemci pač ne morejo pritoževati, da so v čem koli prikrajšani. Kakor posnemamo iz poizvedb, v mnogih kočevskih krajih Slovenci kar koprni po slovenskem bogoslužju, in srečni bi bili, ko bi bilo povsod v mešanih krajih vsaj tako poskrbljeno zanje, kakor v Grčaricah. Poročajte nam iz Črmošnjic, Zdirovega, Poloma, Gotevice, Planine pri Črnomlju, Starega loga (lepo število naših naročnikov!), Smuka (polovica Slovencev) in od drugod, kako živite v svojem narodnem in cerkvenem življenju. Op. ured.

Vlada je izmenjala tri ministre. Izstopili so: vojni minister general Marić, trgovinski minister dr. Vrbanić in telesnovzgojni minister dr. Miletić. Imenovani so bili novi ministri: general Nedić, inž. Kabalin in dr. Buić. Tudi ban savske banovine dr. Ružić je odstopil, ni pa še dobil naslednika. Politična smer Stojadinović-Korošec-Spahove vlade se s to spremembo ni spremenila.

Ker je med novimi ministri tudi inženir po poklicu, bo najbrž izpeljana nova proga na pravo postajo za hrvaški vlak...

Katoliška dijaška mladina. 17 narodov je zborovalo te dni na Bledu. Med njimi je bil tudi belgijski kanonik Cardyn, ki je pred enajstimi leti ustanovil tako imenovani žosizem, to je družbo verne katoliške delavske mladine. Misel je zgrabila in zasegla v ves kulturni svet ter šteje danes na milijone pristašev, ki so najmočnejši zid brezbožnemu komunizmu. Zborovanja sta se med drugimi odličniki udeležila tudi prevz. g. škof dr. Rožman in g. minister dr. A. Korošec.

Nujno opozorilo Slovincem na Kočevskem. Pazite pri vpisu v krstne matice, da ne bo n. pr. iz Ožbalta nastal Oswald! Zgodilo se je že, da je v naši narodni državi dobil zaveden Slovenec krstni list za svojega otroka s popačenim priimkom. Res je, da se to da popraviti, toda brez potov in stroškov ne gre. Koliko pa je nezavednih, ki kar zadržijo ime v obliki, v kakršni je zapisano v knjigah! Zahtevajte torej pri vseh vpisih, da se sami prepričate, kako je vaše ime in priimek vpisano v krstne matice, poročne in mrljske knjige. Ne dopuščajte, da bi se vaša imena pisala z nemškim pravopisom! Sploh pa opozarjamo na razpis prosvetnega ministra glede fonetične pisave imen in priimkov, zlasti tistih, ki so popolnoma slovenska. Naj ne bo več v matrikah Tomitschev, Petschetov, Jaklitschev in enakih, ampak Tomiči, Pečeti, Jaklič itd.

„Gottscheer Zeitung“ nosi ime, ki se v naši narodni državi ne bi smelo dopustiti. Pošta zavrača dosledno vsa pisma, ki v naslovih na ovitkih ne uporabljajo uradnih krajevnih imen. To je popolnoma prav in v redu. Naše oblasti ne poznajo imena Gottschee in ga tudi Slovenci ne poznamo. Temu primerno so morali spremeniti tudi drugi listi svoje naslove, tako n. pr. „Agrar Tagblatt“ je zdaj „Zagreber Tagblatt“, „Marburger Zeitung“ je „Mariborer Zeitung“ itd. Odkod torej privilegij, da bi za „Gottscheer Zeitung“ veljala izjema od splošnega pravila in reda? Če naša sotovarišica ne pozna takta in nima razumevanja za stvarnost, je dolžnost oblasti, da jo pouči: Kočevje je in ostane samo Kočevje — torej „Kočevjer Zeitung“. — In še to: Kakšen pomen naj ima, navajati poleg uradnih krajevnih imen še odpravljene nemške označbe v oklepajih? Ne le, da velika večina pravih Nemcev slovenščino razume in — če hoče — tudi govori, zahteva že lojalnost vsakega državljana katerekoli narodnosti, da spoštuje krajevna imena državnega naroda, zlasti ker je raba drugačnih krajevnih označb sploh prepovedana.

Popotnik nam piše: Bilo je nekako v mesecu juliju. V ribniški dolini sem vstopil v avto, ki vozi na Sušak. V avtu je bilo nekaj rajhovcev. Vodil jih je že iz Ljubljane neki kočevski Nemec. Ko smo se vozili mimo Dolenje vasi, vpraša neki priletel naglušen očeanec iz rajha Kočevarja, kako se imenuje vas. Le-ta mu je zatrobil v uho: „Niederdorf.“ Toda mož ni razumel, zato je Kočevar zlogovaje in še razločneje zaklical: „Nie-der-dorf.“ Rajhovec se je kar razvnel od zadovoljstva in ves blažen vzkliknil: „Ach, ein deutscher Name!“ No, če se rajhovci za ugotovitev nemškosti kaknega kraja zadovoljijo samo s prevodom krajevnega imena, potem si seveda lahko ponemčijo ves svet, celo Beograd n. pr. Weissenburg.

Rajhovci ne zamude nobene priložnosti, da ne bi obiskali kočevskega ozemlja, ko potujejo skozi našo državo. Na cestah se ustavljajo njihovi avtomobili, da ogovarjajo domačine, ter delijo otrokom bonbončke in enake drobnarije. Ponekod se ustavijo še pozno v noč, kjer se hitro zberejo izbranci na sestanke. Drugi dan pa se že pozdravljajo znani obrazi: „Nua a par Jur noch!“

Pri cestnem odboru v Kočevju je nastopil službo kot tehnični vodja banski višji tehnični pristav g. inž. Hugo Fink.

V najvišjem interesu, da se obdrži popolna gimnazija v Kočevju, ki je tudi v gmotno korist vsega prebivalstva Kočevja in okolice, nujno prosimo vse tiste, ki imajo dijaške sobe za oddajo, da sprejmejo manj premožne petošolce na stanovanje z vso oskrbo po znižani ceni od 300 do 400 din mesečno, ali da se jim da vsaj hrana brezplačno. Kdor nima ne sobe ne hrane za dijake, naj prispeva, če more, v denarju za pomoč petošolcem, ker sicer ne bo možno doseči predpisanega števila za peti razred. — Tako se je

sklenilo na sestanku staršev dijakov tukajšnje gimnazije. Enako pa tudi pozivamo vse dijake v kočevskem okraju in sosednih okrajev, naj se vpišejo na kočevski gimnaziji, ki prav v ničemer ne zaostaja za nobeno drugo gimnazijo v Sloveniji. Tudi v Kočevju je dovolj usmiljenih src, ki bodo pomagala študiranje na kočevski gimnaziji revnejšim dijakom. Naj nihče, kogar se tiče, ne prezre te nujne prošnje in poziva s sestanka staršev dijakov. — Pripominjamo še, da je priglasičen za peti razred dovoljno število dijakov, toda podpore je treba marsikateremu med njimi, da ga obdržimo tukaj v šoli.

Vlom. Trije zlikovci, bržčas Ljubljancani, so prejšnji teden ponoči vlomili v gostilno Verderber, ki so jo odprli z vitrihom. Napili so se in najedli, razmetali vsevprek in končno steknili nekaj nad 200 din drobiža. Prepodil jih je nočni tovarni avto, ki je prebudil domače — in trije tički so — odfrčali. Menda so enega že prijeli.

Žegnanje na Glažuti pri Grčaricah bo na željo ondotnih činiteljev v nedeljo 11. t. m. ob pol 11. — Župni urad Grčarice.

Po vsej Jugoslaviji je bilo v minulem mesecu izredno deževno vreme, ki je povzročilo, da se je shladilo ozračje. Na gorah v Sloveniji je snežilo. Ta nenavadna sprememba toplote bo baje imela za nasledek blago jesen. Zato pa letina dobro kaže.

O krajevnih imenih nam poroča mož, ki mnogo potuje po Kočevskem. Marsikod so na napisnih tablah ob vходу v vas ali na občinski deski, da, tudi na občinskih pečatih, torej na uradnih znakih krajevna imena v popačeni nemščini, napol poslovenjeni ali taki, ki žalijo čut naše narodne države. Naj navedemo le nekatera taka imena: Gornji Vecenbah, Spodnji Vecenbah, Handlerji, Inlauf; v občini Koprivnik: Prerigelj, Rajhenau; občina Mozelj (?): Ferderb (Verderb), Rajndol, Ramsrigelj, Remergrund, Ferdreng (Verdreng), Spodnji Pokštanj, Zgornji Pokštanj, Turen; občina Stari log: Rigel, Šenberk (Lepi hrib); občina Lašče: Rigel (?); občina Črmošnjice: Mali Rigel. Pa tudi reka Rinža. Ali gospodje jezikoslovci in zgodovinarji slovenski avtohtonosti teh krajev res ne morejo najti primernih domačih imen, kakor n. pr. Željne, popačeno iz nemškega Seele, ki izvira iz edino pravilne slovenske besede Selo? Samo potrudijo se naj slovenski jezikoslovci pogledati v stare matrike, sodne spise, šolske kronike in v katastrske mape, kjer je n. pr. Selo jasno označeno; in vendar je napis v vasi — Željne. Gospodje, ki se jih tiče, ali vam je res Kočevsko — španska vas? Saj gre vendar za duše in zemljo, ki so vse v državnih mejah Jugoslavije in v mejah slovenskega naroda.

Natečaj. Ker se je izpraznil dimnikarski okraj s sedežem v Sodražici, poziva okrajno glavarstvo v Kočevju, v zmislu § 93. zakona o obratih, vse interesente, da vložijo do 25. septembra 1938 prošnje z vsemi potrebnimi prilogami. Točne informacije se dobe ob uradnih dneh na okrajnem glavarstvu v Kočevju.

Kdo je narod? Ti in jaz in vsi in vsak, ki se zaveda svoje pravice in dolžnosti do svoje celote. Smo narod? Čas je, da smo.

Razglednik

V Nemčiji pripravljajo deseturni delavnik. Šušnik in Rotschild prideta pred posebno sodišče, ki ga bo imenoval Hitler.

V Teksasu je izšel zakon, po katerem se pijanec ali pijanka ne smeta poročiti.

Mussolini je že dalje časa bolan na ledvicah, bolezen je baje zelo resna.

Madžarska je zaprla 107 narodnih socialistov, ker so demonstrirali za osvoboditev svojega voditelja Szálasyja.

Najbogatejši človek v Italiji je grof Guido Piquatelli di Montecalvo, čigar imetje se ceni na štiri in pol milijarde dinarjev.

Mejo je zaprla Francija Italiji, kar bo gospodarsko hudo zadelo našo sosedo.

Nemčija izda dnevno za sedanje svoje vojaške vaje šest in pol milijonov mark.

Konferenca gospodarskega sveta male antante bo spet v Jugoslaviji in sicer baje 3. oktobra t. l. v Splitu.

466 milijonov čs. kron so darovali Čehi in Slovaki za obrambo države.

„Reichspost“, dunajsko glasilo nekdanje nemške kršč. soc. stranke bo baje ustavljena.

Nemški gospodarski minister Funk obišče v tem mesecu Jugoslavijo, Bolgarijo in Turčijo, da ublaži učinek angleške gospodarske politike v balkanskih državah.

Napetost med fašistično Italijo in Vatikanom zaradi katoliške akcije glede rasizma se je ublažila. Mussolini je popustil, ker je spoznal, da ni pametno, se spuščati v boj z največjo moralno velesilo sveta.

Gospodarske vesti

Banovinski kmetijsko-gospodinjstvi tečaji se prirejajo po tehle določilih: Vsak tečaj traja tri mesece. Vršni se v času od 1. septembra do 30. junija. Pouka proste so vse nedelje in prazniki. Božične počitnice trajajo od 24. decembra do 2. januarja, velikonočne pa od velike srede do torka po Veliki noči (vključno). V vsak tečaj se sprejme 16—24 deklet od 16. leta dalje, ki so dostojnega obnašanja, telesno in duševno zdrave, in ki se bodo resnično posvetile kmetijskemu gospodinjstvu. Na tečaju poučujeta dve učiteljici, ki ju plačuje banska uprava. Za tečaj potrebno oskrbi banska uprava. Učne moči imajo pravico do brezplačne popolne oskrbe. Za tečaj lahko prosijo: Kmetijske podružnice, krajevni šolski odbori, občine, župni uradi, prosvetna društva itd. Prošnje za prireditve je vlagati na bansko upravo. Prireditelji preskrbe na svoje stroške: dva primerna prostora za kuhinjo in učilnico in prestor za shrambo, dalje dve primerni suhi in zračni sobi za strokovni učiteljici; v zimskem času 16 m³ (5 1/2 sežnjev) suhih razžaganih in razcepljenih drv za štedilnik, nadalje drva za krušno peč ter suho netivo t. j. trake ali butare; dovoz inventarja in po zaključku tečaja tudi odvoz na bližnjo železniško postajo. Gojenke plačajo pri vpisovanju 50 Din kavcije. S to se zavežejo, da bodo do konca vedno obiskovale tečaj ter vestno izpolnjevale vse dolžnosti. Ob sklepu

tečaja se kavcija vrne. Gojenki, ki brez vzroka izostane iz tečaja, ali pa jo vodstvo radi nerednosti ali neubogljivosti izključi iz tečaja, se kavcija ne vrne, pač pa se porabi za kritje stroškov tečaja. Gojenke prinašajo poleg potrebnega blaga za šivanje tedensko po 10 Din za nakup špecerije in mesa. Poleg denarnega prispevka prinesejo še tale živila: 1/2 kg koruzne moke, 2 kg masti, 3/4 kg kuhanega masla, 35 dgk surovega masla, 3 1/2 kg mesa, 3/4 litra smetane, 13 litrov mleka, 40 jajc, 25 kg krompirja, 1 1/2 litra fižola, 3/4 litra ješprena ali kaše, 8 kg fine pšenične moke, 5 1/2 kg črne pšenične moke, 3/4 kg ajdove moke, 5—6 glav zelja odnosno temu odgovarjajočo količino drugega sočivja, 2 1/2 kg kisave (zelja ali repe), 3 1/2 kg sadja, 2 kg sladkorja, 3/4 kg suhih češpelj, 1 liter jedere, 1 1/2 litra kisa, 2 1/2—3 kg čebule in česna, 2 1/2 kg korenja in peteršilja. Razstave in slovesni zaključki tečajev niso dovoljeni. — Sedaj pa dekleta, uporabite čas in lepo priložnost, da boste zadovoljile svoje žene z dobro knho.

Tržne cene na kočevskem trgu minulo soboto: Sir 22—24 Din kg, fižol stročje 2—3 Din kg, krompir 1 Din kg, breskve 12—14 Din, grozdje 6—8 Din, paprika 3 kom. 1 Din, solata 3 kom. za 2 Din, sveže češplje 4—7 Din, jabolka 2-50—4 Din, fige sveže 8 Din, paradizniki 3 Din, zgodnje zelje 2 Din, surovo maslo 28 Din, gobe 6 Din, jajca 13 kom. za 10 Din, piščanci 10—16 Din kom., nov fižol 1-75—2 Din.

Vrednost denarja. Holandski goldinar 26-20 din, nemška marka 10, angl. funt 235-50, am. dolar 48-25, franc. frank 1-30, češka krona 1-35, ital. lira 2-35, švic. frank 11, pengö 8.

Urednikova pošta. No, tokrat sem pa res vesel tolikih lepih dopisov z naše Kočevske, pa tudi od drugod. Še so kraji, ki naj ne izostanejo. ne da bi vsaj enkrat mesečno povedali „Kočevskemu Slovincu“ svoje novice in želje. Bog plačaj! — Več dopisov in člankov je ostalo za prihodnjič. Vse pride na vrsto. — N. N. Niste Vi edini, dragi gospod, ki sodelujete pri našem narodnoobrambnem nepolitičnem listu, dasi svetovnonazorno drugače mislite. Vsak narodno zavedeni Slovenec je nam na Kočevskem dobrodošel, ne poznamo pa organizacij in posameznikov, ki imajo že v načelih ideologijo integralnega stapljanja in sovraštvo proti slovenstvu in katolištvu. Taki posamezniki in take organizacije niso za ta vroča tla, še manj pa za naš list. Le-ti naj se koljejo v središču za svojo nacionalno meglo, mi gremo v preprosto jasnost našega ljudstva: Bog, narod, domovina! Vse drugo je le dopolnitev! Oglašajte se, prosim, pogosto! Pozdravljeni!

Kino Kočevje

predvaja dne 14. ob 8 in dne 15. t. m. ob 6 in 8 zvečer prekrasni lovski film

DIVJI LOVEC

Dalje naznanjamo cenj. občinstvu, da smo si za novo sezono nabavili prvovrstne izbrane filme. Z ozirom na sijajno letošnjo češko produkcijo je med njimi več čeških filmov, ki pridejo v zimskih mesecih na program. Uprava Kino Kočevje.

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinole

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Dota - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo - Steklo - Zvonovi. — Člani prejemaajo mesečnik „Našo moč“.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najbolje, daje posojila proti zastavi ali poroštvo.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Zveza lesnih domačih obrti

r. z. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.

Cene zmerne in solidne.